Suomi-Namibia-Seuran jäsentiedote

NAM

NAMIBIA

3/2023

In Memoriam: Martti Ahtisaari 1937–2023

Suomi-Namibia-Seura ry

Rauhanasema, Veturitori
00520 Helsinki
www.suominamibiaseura.fi

Tykkää meistä Facebookissa!

Tilinumero:
FI48 8000 1970 1254 81
(Danske Bank)
Viite: 31697
Käytä viitenumeroa maksaessasi jäsenmaksusi. Jos maksu tapahtuu muualta kuin omalta tililtäsi, merkitse viestikentään oma nimesi.

Liittyminen ja jäsenrekisteri:
Seppo Kalliokoski
040 7743504
seppo.kalliokoski@icenet.fi

Jos yhteystietosi muuttuvat, ilmoita siitäkin Seppo Kalliokoskelle. Tarkista takakannesta, että yhteystietosi ovat ajan tasalla. Sähköpostilla pystymme tiedottamaan nopeasti, jos esimerkiksi namibialaisia vieraita tulee lyhyellä varoitusajalla.

Jäsentiedote:
Ilmestyy neljä kertaa vuodessa.

Taitto:
Pauliina Shilongo
050 309 2517
pshilongo@gmail.com

Paino:
Grano Oy, Vantaa 11/2023

Kannen kuva: Saila Huusko / CMI

Suomi-Namibia-Seura on vuonna 1974 perustettu ystävyysseura, jonka tarkoitus on syventää suomalaisten Namibia-tietämystä ja kaikenlaista kanssakäymistä kansojemme välillä.

Kauden 2023 hallitus:
Seppo Kalliokoski, pj
Ritva Semi, varapj.
Laura Ketonen, sihteeri
Martti Eirola
Olivia Heinonen
Risto Jaakkola
Maija Malmström
Eeva-Maria Muurman
Pauliina Shilongo
Olli Vainio
Timo Korhonen

Varajäsenet:
Esa Eirola
Heli Kuusipalo
Anu Lehtinen
Tuomo Pohjantuli
Jouni Salko
Heikki Salko

Jäsenmaksu:
20 euroa/vuosi,
opiskelijoilta 10 euroa/vuosi.

Tervetuloa

Suomi-Namibia-Seuran syyskokoukseen

26.11.2023 klo 13.00!

Seuratupa
Salomonkatu 17 D, 2. krs
00100 HELSINKI
(Autotalo vastapäätä Kampin metroasemaa)

Syyskokouksessa käsitellään sääntömääräiset asiat, mm. valitaan hallituksen jäsenet ja puheenjohtaja sekä vahvistetaan toimintasuunnitelma ja talousarvio vuodelle 2024.

http://www.suominamibiaseura.fi/saannot.html

OHJELMA

klo 13.00–15.00	**Syyskokouksen virallinen osuus** **Kahvitarjoilu**
klo 15.00–15.30	**Muistohetki presidentti Martti Ahtisaaren muistoksi**
klo 15.30–16.00	**Jukka Kekkosen alustus: Oikeusvaltio, demokratia, Namibia?**
klo 16.00–17.00	**Keskustelu alustuksen pohjalta**

Jukka Kekkonen on oikeushistorian ja roomalaisen oikeuden emeritusprofessori. Hän on kirjoittanut yli 20 kirjaa ja yli 500 muuta julkaisua. Kirjoituksissaan ja julkisissa esiintymisissään hän on tarkastellut erityisesti oikeusvaltion ja kansanvallan tilaa. Kekkonen on toiminut useissa luottamustoimissa ja on ollut esimerkiksi Valtakunnanoikeuden jäsen 1994–2004 ja on Suomalaisen tiedeakatemian jäsen 2007–.

... puheenjohtajan palsta ... by Seppo Kalliokoski

Suuri puu on kaatunut Suomen ja Namibian suhteiden ystävyyden metsässä. Jäljellä on suuri aukko. Saadaanko tilalle koskaan mitään vastaavaa? Tuskin. Namibian kunniakansalainen ja Namibian ystävä koko sydämestään, Nobelin rauhanpalkinnon saanut presidentti Martti Ahtisaari.

Martti Ahtisaari on ollut jäsenenä seurassamme alusta lähtien. Martin päivä 10.11. on mitä sopivin päivä hänen hautajaisiinsa, sillä se on kahden Martin syntymäpäivä, sekä Martti Lutherin (1483) että Martti Rautasen (1845). Rautanen oli Suomen ja Namibian välisen ystävyyden alkuvuosien merkittävin henkilö. Hänen luomallaan kirjakielellä, oshindongalla, Dora Puhakka lukee kappaleen Raamatusta presidentin hautajaisissa Tuomiokirkossa.

Kun Suomi-Namibia-Seura oli perustettu 29.11.1974 ja rekisteröitynyt sen jälkeen, niin vuonna 1975 valittu ensimmäinen puheenjohtaja Mikko Ihamäki oli erityisen hyvä ystävä Martti

Namibian Tukholman suurlähetystön ensimmäin vastaanotto Suomessa 18.3.1994, jossa juhlittiin Namibian itsenäisyyttä sekä Walvisbayn liittämistä Namibiaan. Kuvassa vasemmalta Suomen tasavallan presidentti Martti Ahtisaari, Namibian suurlähettiläs Tonata Lilja Itenge-Emvula ja Seppo Kalliokoski. Takana Ritva Kalliokoski. Kuva Hans von Schantz.

Ahtisaaren kanssa, kuten kaikki seuraavatkin puheenjohtajat. Mainitsen vielä erityisesti Mikko Juvan.

Martti Ahtisaaren yhteys namibialaisiin sai alkunsa, kun Ylioppilaiden Kansainvälinen Apu YKA etsi kohteita keräysvaroilleen Afrikasta. Silloinen YKA:n toiminnanjohtaja Martti Ahtisaari oli yhteydessä Luterilaisen Maailmanliiton Avun koordinaattoriin Otto Immoseen Tansaniassa. Niinpä tämä saattoi namibialaisen Nickey Iyambon lentokoneeseen Dar es Salaamissa ja Martti Ahtisaari vastaanotti hänet Helsingissä. Tämä yhteys säilyi kiinteänä varapresidentti Iyambon kuolemaan asti 2019. Suomi-Namibia-Seura järjesti Nickey Iyambolle muistotilaisuuden Lähetyskirkossa 8.6.2019 yhdessä Namibian suurlähetystön kanssa. Ahtisaaren perhe oli siellä läsnä.

Itse tutustuin Martti Ahtisaareen vuoden 1978 elokuussa Namibiassa. Seuraava tapaaminen oli Karjaalla 1979, kun minut oli kutsuttu kertomaan Namibiasta ja sen ammattiyhdistystoiminnasta. Tilaisuudessa oli mukana Martti Ahtisaari.

Marraskuussa 1980 Etelä-Afrikan joukot räjäyttivät toistamiseen Ambo-Kavangon kirkon kirjapainon. Heti aamuyöstä lähetimme Immanuel Iitheten kanssa teleksillä hätäsanoman kaikkiin tietämiimme sopiviin numeroihin, myös Ahtisaarelle.

Palattuani Suomeen vuonna 1990 kävin monissa Ahtisaaren presidenttikampanjan tilaisuuksissa. Halusin saada hänet Espooseen Lähetysjuhlien toritapahtumaan kesäkuussa 1993. Se oli menestys.

Vuosien varrelta on muistissa lukemattomia merkityksellisiä yhteydenottoja. Itselleni aivan erityinen oli eläkejuhlani 1.12.2009, jolloin olin järjestänyt Aids-päivän konsertin Lähetyskirkossa. Eeva ja Martti Ahtisaari tulivat sinne ja sen jälkeen kanssamme iltapalalle.

Mieleni on täynnä kiitollisuutta ja arvostusta. Tahdon siunata Martti Ahtisaaren taivasmatkaa kaikkien namibialaisten kanssa.

Seppo Kalliokoski
seppo.kalliokoski@icenet.fi
0407743504

PS. Viime numerosta puuttui tilausohjeet kirjalle ”August Hännisen jalanjäljissä Pieksämäeltä Ambomaalle”. Omakustanteista kirjaa on myytävänä 30 €:n hintaan + postituskulut 10 €. Tilauksen voi tehdä puhelimitse numerosta 050-3542093 tai sähköpostilla sinikka.poikolainen@gmail.com. Poikolaisen postiosoite on Untamontie 8, 76150 Pieksämäki. Jotta kirjan voi lähettää, täytyy ilmoittaa saajan osoite ja puhelinnumero. Lasku tulee tilatun kirjan mukana.

In Memoriam: Martti Ahtisaari 1937–2023

Seuraavilla sivuilla Suomi-Namibia-Seuran jäsenet sekä namibialaiset ystävät muistelevat ja osoittavat kunnioitustaan seuramme pitkäaikaisen jäsenen ja presidentti Martti Ahtisaaren muistolle.

Dr. Nicky Iyambon muistotilaisuudessa kesäkuussa 2019. Kuvassa vasemmalta oikealle presidentti Martti Ahtisaari, Suomi-Namibia-Seuran puheenjohtaja Seppo Kalliokoski ja hallituksen jäsen Martti Eirola. Kuva: Vexi Savijoki.

Martti Eirola:

Namibia yhdisti Martti ja Eeva Ahtisaaren ja minut, ensin Namibia-tutkijana ja sitten rauhanturvaajana UNTAG-operaatiossa. Syksyllä 1991 siirryin UM:n palvelukseen. Martti Ahtisaari oli valtiosihteerinä. Seuraavana keväänä sain valmiiksi Namibiaa koskevan väitöskirjani. Lähetin kappaleen hänelle. Hetken päästä hänen sihteerinsä soitti. Valtiosihteeri kutsui toimistoonsa, tarjosi kahvit, vaihdoimme kuulumisia, ja hän lupasi tulla väitöstilaisuuteeni Ouluun. Se toteutui 27.6.1992. Toisena vastaväittäjänä oli apulaisprofessori Seppo Rytkönen Joensuusta ja toisena professori Peter Katjavivi, Namibian yliopiston rehtori. Olimme tutustuneet kansainvälisessä Namibia-tutkijaryhmässä. Peter oli myös Ahtisaaren hyvä ystävä YK-ajalta. Nykyään hän on Namibian parlamentin puhemies. Kun istuimme Oulussa iltaa ravintolassa, mieleeni on jäänyt, miten ihmiset koko illan kävivät kaimaa tervehtimässä, ja kaikille hänellä oli aikaa. Silloin ymmärsin, että tässä on seuraava tasavallan presidenttimme: suora kontakti ihmisiin ja suora kansanvaali. Väitöstilaisuudessa oli sali täynnä Namibian ystäviä ympäri maata.

Martti Ahtisaaren muistoa kunnioittaen, Martti Eirola

Kuva Martti Eirolan karonkasta
Oulun Vanhassa pappilassa 27.6.1992.
Kuvaaja Juhani Viander

In Memoriam: Martti Ahtisaari 1937–2023

Timo Korhonen:

Syyskuun 12. päivänä 1989 istuimme Martti ja Eeva Ahtisaaren illallispöydässä Windhoekissa, kun puhelin soi. Ahtisaari meni puhelimeen ja hänen ensimmäiset sanansa olivat: ”Did he die?” Swapon valkoinen lakimies ja ihmisoikeustaistelija Anton Lubowski oli ammuttu vain kilometrin päässä. Nopeasti Ahtisaari organisoi YK:n turvallisuushenkilökunnan selvittämään asiaa.

Olimme tuolloin kuvaamassa dokumenttielokuvaa Suomessa, Kuubassa ja Romaniassa pakolaisina olleiden Magdalena ja Erastus Shamenan paluusta Namibiaan. Kun olin vuosia myöhemmin Namibiassa tekemässä tilauselokuvaa Luterilaisen maailmanliiton kehitysprojekteista, tapasin entisen Etelä-Afrikan armeijan upseerin, joka väitti tietävänsä Lubowskin murhaajan. Keskustelu hänen kanssaan johti tuon poliittisen murhan taustoista kertovan Asiakas numero 2 -dokumenttielokuvan tekemiseen. Murhan suunnitteli ja toteutti Etelä-Afrikan salaisen poliisin ironisesti nimetty osasto Civil Co-Operation Bureau (CCB). Varsinaista ampujaa ei koskaan saatu oikeuteen. Lubowski oli CCB:n tappolistan kakkonen, siitä elokuvan nimi.

Kuvakaappaus dokumenttielokuvasta Asiakas numero 2.

Asiakas numero 2 -elokuvaan haastattelimme sitten jo tasavallan presidentiksi edennyttä Ahtisaarta presidentinlinnassa. Kun menimme ujoina linnan keltaiseen saliin, Ahtisaari tuli vastaan ja kertoi jo aamulla soittaneensa Namibia-prosessin ajan läheiselle alaiselleen Cedric Thornberrylle Geneveen tarkistaakseen murhaan liittyviä yksityiskohtia. Minusta tämä kertoo paljon Ahtisaaren persoonasta. Hänelle oli luontevaa ja mutkatonta auttaa elokuvamme syntyä tällä tavoin.

Ahtisaaren kuolinpäivänä menin vaihdattamaan talvirenkaita kosovolaisen perheen pitämään autopesulaan Helsingin Pitäjänmäessä. Perheen jäsenet spontaanisti ilmaisivat osanottonsa Ahtisaaren poismenon johdosta suomalaisille. Se kertoo hänen merkityksestään Kosovon rauhanneuvotteluissa. Kysyin, onko Kosovossa annettu kenellekään Martti-nimeä, Namibiassahan Martteja on paljonkin. Pian yksi työntekijöistä sanoi, että hänen serkkunsa etunimi on Martti.

Maria Nepwanga:

Kun vartuin Namibiassa opin tuntemaan Martti Ahtisaaren nimen kun juhlimme Namibian itsenäisyyttä laulaen ja tanssien. Hänen nimensä tuli meidän kansanlauluihimme. Kun tulin opiskelemaan Suomeen tapasin hänet kerran Olle Eriksonin syntymäpäiväjuhlilla vuonna 2011, josta viereinen valokuva. Hän oli ystävällinen, helposti lähestyttävä tavallinen ihminen. Meillä oli hyvä keskustelu ja olin ilahtunut saadessani tavata hänet, jonka nimeä olimme laulaneet.

Maria Nepwanga ja Martti Ahtisaari Olle Eriksonin syntymäpäiväjuhlissa vuonna 2011.

In Memoriam: Martti Ahtisaari 1937–2023

Dora Puhakka:

Olin kuullut presidentti Martti Ahtisaaresta paljon jo teini ikäisenä lukiolaisena, kun hänestä laulettiin Oshigambossa ja toivottiin että hän saisi aikaan muutosta Namibiassa. Muistan UNTAGin joukot ja kohtaamisemme Oniipassa, jossa saimme YK:n pinssit. En silloin ihan täysin halunnutkaan ymmärtää kaikkea, mutta ymmärsin silti, että hänen osallistumisensa pitkittyneeseen kriisiin päätti aikakauden Namibiassa, jota kukaan meistä ei koskaan toivonut.

Tapasimme kasvokkain ensimmäistä kertaa vuonna 2011 Västanfjärdissa Kemiön saarella. Olimme juhlimassa suurin joukoin syntymäpäiviä, jossa kerättiin varoja Onandjokwen sairaalaan. Jossain vaiheessa puheiden jälkeen juhlatunnelma oli parhaimmillaan, juhlavieraat juttelivat keskenään ja otimme kuvia yhdessä porukassa. Kuvan jälkeen hän kääntyi ja kysyi minulta pari kysymystä, joihin vastasin. Olin todella iloinen tästä hyvin luonnollisesta kohtaamisesta.

Kuva Olle Erikson syntymäpäiväjuhlista vuonna 2011. Kuvassa vasemmalta oikealle Dora Puhakka, Maria Nepwanga, Martti Ahtisaari, Angie Ndinelago Nampala ja Olle Erikson.

Toinen tapaaminen oli pari vuotta sen jälkeen, tapasimme tapahtumassa, joka liittyi Suomen ja Namibian kirjastojen yhteistyöhankkeeseen. Tästä ei jäänyt kuvamuistoa, mutta olimme taas ihmismassassa, jossa hänkin oli mukana. Hän tervehti minua ystävällisesti ja tervehdin iloisena häntä. Vasta sen jälkeen tajusin, että olisi varmaan pitänyt muistaa sanoa jotain muodollisempaa, mutta olin varmaan liian yllättynyt ja onnellinen.

Olen ikikiitollinen näistä kohtaamisista. On ollut ilo aina nähdä presidenttiparia yhdessä ja saada välillä rouva Eeva Ahtisaari vieraaksi Suomi-Namibia-Seuran tapahtumiin. Presidentti Ahtisaarella oli kyky kohdata eri tasoisia ihmisiä tavalla, joka sai jokaisen yksilön tulemaan nähdyksi ja kuulluksi, vaikka he olivatkin eri tavoin lähellä valtaa. Muistamisen arvoinen johtaja!

Lämmin osanotto lähiomaisille. Rest in peace Mr President.

Rest in peace, former Finnish President, Martti Ahtisaari, whose constribution to Namibian to Namibian independence as UN Special representative monitoring the peace process and elections – although controversial at times – will forever be remembered.

Gwen Lister in Instagram
October 27, 2023

Gwen Lister is the founder and founding editor of the The Namibian newspaper

Photo of Gwen Lister and Martti Ahtisaari taken in World Press Freedom Day event in Helsinki, May 3, 2016.

In Memoriam: Martti Ahtisaari 1937–2023

Olle Eriksson:

Tapasin Martti Ahtisaaren ensimmäisen kerran, kun hän elokuussa 1978 ensimmäisen kerran YK-edustajana kanssa kävi Namibiassa ja kohtasi Windhoekissa mm. kirkkojen edustajia. Seuraavana päivänä söimme kahdenkesken lounaan ja sovimme jatko-ohjelmasta.

15.8.1978 hän 15-henkisine seurueineen sitten saapui helikoptereilla Oniipaan ja neuvotteli piispa Leonard Aualan, apulaispiispa Kleopas Dumenin ja muun kirkon johdon kanssa. Onandjokwen sairaanhoitajakoululla juotiin iltapäiväkahvit ja vieraat majoittuivat suomalaisten lähettien asuntoihin, Ahtisaari ja turvamies meillä. Illalla oli pihassamme ruokailu, jossa meitä oli nelisen kymmentä henkeä.

Tässä ote Martti Ahtisaaren vieraskirjamerkinnästä tuolta vierailulta: ”Tulen kiitollisena muistelemaan vierailuamme Oniipassa. Olen kiitollinen, että sain tuoda työtoverini vieraiksenne. Ilman tätä käyntiä olisi heidän kuvansa Namibiasta jäänyt valitettavan yksipuoliseksi. Uskon, että lähdemme huomenna kaikki viisaampina....”

Tapaamisia tuli vuosien varrella Genevessä, Suomessa ja Namibiassa. 1.4.1989 alkoi sitten lopullinen YK:n valvoma itsenäistymisoperaatio. Ahtisaari saapui maahan 31.3. ja vastassa oli ikäviä uutisia - kovia taisteluja SWAPOn sissien ja Etelä-Afrikan poliisin erikoisjoukkojen välillä. Meitä oli pieni ryhmä Oniipassa juhlimassa, kun sanansaattaja rajan läheisyydestä kertoi taistelusta. Seuraavana aamuna lähdin kirkon tiedottajan ja parin muun kanssa yhdelle taistelutantereelle, missä koottiin ruumiita. Kuulin kun ”sorkkarautapoliisi” sanoi esimiehelleen ”käärme tuli”. Palasimme Oniipaan ja lähetimme telex-raportin Ahtisaarelle ja tiedotusvälineille ja seuraavat päivät kiertelimme lehdistö- ja filmausryhmien kanssa. Joitakin päiviä myöhemmin Ahtisaarikin saapui paikalle ja briifasimme häntä, josta viereisen sivun ”ikoninen” kuva.

Martti Ahtisaari tapasi huhtikuussa 1989 Oshakatissa ELCIN:n ja SLS:n edustajat Matti Amadhilan, Ulla Nenosen ja Olle Erikssonin. Kuvaaja: Rauli Virtanen.

Vähitellen tilanne rauhoittui. Maanpaosta kotiutui lähes 50 000 namibialaista, järjestettiin vaalit, laadittiin hyvä perustuslaki jne. 21.3.1990 Namibia itsenäistyi ja Maran tehtävä oli suoritettu.

Kun Tasavallan Presidentti Martti Ahtisaari pian virkaan tulonsa jälkeen Eeva-rouvineen ja valtuuskuntineen kävi Namibiassa valtiovierailulla, Mia ja minä saimme erikoisen kutsun kulkea tiiviisti Ahtisaarten mukana vailla sen kummempaa funktiota.

Viimeisen kerran tapasimme Martti Ahtisaaren, kun Lucian päivänä 2019 veimme heille Mian leipomia Luciapullia. Sitten tuli pandemia ja loppu on historiaa.

Viereisellä sivulla: YK:n pääsihteerin erityisedustaja Martti Ahtisaari neuvottelee Namibian evankelisluterilaisen kirkon ELCINin ja Suomen Lähetysseuran edustajien kanssa. kanssa Oshakatissa Namibiassa 5.4.1989. Oikealla vain hieman Ulla Nenonen, jonka takana vain hieman näkyen kirkon varajohtaja Matti Amadhila,. Keskellä selin kameraan Olle Eriksson. Kuvaaja: Esa Pyysalo / Museoviraston kuvakokoelmat

Martti Ahtisaari -koulun nimi velvoittaa hyvään työhön

Ritva Semi

Namibiassa, sen pääkaupunki Windhoekin kaupunginosassa Katuturassa on kahdella erivärisellä sinisellä maalattuja rakennuksia, joiden pihalla vilisee koululaisia. Koulun piha on siisti ja koulun seinään on maalattu presidentti Ahtisaaren kasvokuva. Koulun ulkoseinillä on useampia muraaleja, jotka kertovat Suomen ja Namibian yhteistyöstä. Seinille on maalattu myös numeroita ja erilaisia ohjeita lasten oppimisen tueksi. Koulu on Martti Ahtisaari peruskoulu, namibialaisille tutusti ja lempeästi MAPS.

Koulun nimi oli ennen vuotta 1997 Wanaheda peruskoulu. Vuonna 1997 se nimettiin juhlallisesti uudelleen. Koulun nimen muutos oli Opetusalan Ammattijärjestö OAJ:n lahja opettajataustaiselle presidentti Ahtisaarelle hänen täyttäessään 60 vuotta. Nimenvaihdoksen yhteydessä OAJ sitoutui myös tukemaan koulua.

Koulun nimenvaihdos järjesteltiin Suomen Namibian suurlähetystön ja ulkoministeri Tarja Halosen tuella. Neuvottelujen yhteydessä Tarja Halonen muistutti minulle, että koulusta on pidettävä huolta juhlien jälkeenkin, eikä koulu saa näyttää tilalta ” jossa ränsistynyt nimikyltti roikkuu vinosti kahdella naulalla”.

Koulu on kantanut arvokasta nimeään upeasti. Siellä on käynyt paljon vieraita ja myös itse presidentti Ahtisaari on tutustunut kouluun. Koulu on saanut myös uusia yhteistyökumppaneita.

Martti Ahtisaari Primary Schoolin rehtori Romanus Garoeb kirjoittaa presidentti Ahtisaarelle muistokirjoitusta. Kuvan lähde: Martti Ahtisaari Primary School facebook-sivu.

Pasilan Rotaryklubi on myös tukenut koulua. Ensin varustamalla koulun kirjastoa toimivaksi oppimistilaksi ja toisekseen toteuttamalla opettajavaihtohankkeen.

Tässä hankkeessa suomalaiset opettajat ovat olleet koulussa tukemassa ja kehittämässä opettajien työtä. Vastavuoroisesti opettajia Martti Ahtisaari koulusta on ollut Kirkkonummella tutustumassa,oppimassa ja saamassa innostusta opetustyönsä kehittämiseen. Yksi vaihtojakso on ollut seitsemän viikkoa.

Opettajavaihdon hyvät tulokset ovat tänään selkeästi nähtävissä koulun toiminnassa.

Martti Ahtisaari koulu arvostaa presidentti Ahtisaaren rauhan työtä toteuttamalla vertaissovittelua, rauhan välitystyötä. koulun arjessa.

Ylhäällä oikealla: Martti Ahtisaari Primary Schoolin oppilaat harjoittelevat kirjoitustaitoa. Kuva: Ritva Semi.

Alhaalla oikealla: Martti Ahtisaari Primary Schoolin seinää koristaa presidentti Ahtisaarta kuvaava muraali. Kuva: Eeva-Maria Muurman.

In Memoriam: Martti Ahtisaari 1937–2023

TAVOITTEENA OIKEUDENMUKAISUUS

Teksti: T**imo Korhonen.** Kuvat: **Namibian Suomen suurlähetystö**.

Namibian Suomen ex-suurlähettiläs Bonny Haufiku korostaa Martti Ahtisaaren tavoitetta oikeudenmukaisuuteen.

Bonny Haufiku kertoo, että kuuli ensi kertaa Ahtisaaresta jo tämän toimiessa Tansanian Dar Es Salaamissa, jossa Ahtisaari oli paljon yhteydessä swapolaisiin.

”Seurasin Ahtisaaren toimintaa YK:n Namibia-valtuutettuna, kun hän johti YK:n päätöslauselman 435 toteuttamista hyvin määrätietoisesti. Opimme, että hän ei katsonut ihmisen ihonväriä, vaan ihmisten ja toiminnan periaatteita. Näimme, että monille Länsivalloille ei ollut helppoa tukea Namibian itsenäisyyspyrkimyksiä. Mutta

Kuvassa presidentti Martti Ahtisaari, Etelä-Afrikan suurlähettiläs Carmen Smith, Namibian Suomen suurlähettiläs Bonny Haufiku ja Namibian EU-suurlähettiläs Shapua Kaukungwa vuonna 2016.

Namibian EU-suurlähettiläs Shapua Kaukungwa, presidentti Martti Ahtisaari ja Namibian Suomen suurlähettiläs Bonny Haufiku vuonna 2016.

Ahtisaari piti linjansa. Hän painotti, että Namibiaan on saatava oikeudenmukainen ratkaisu. Hänen periaatteensa oli: ”Let us be fair”.

”Kun tulin vuonna 2014 Helsinkiin valmistelemaan Namibian suurlähetystöä, sattui toimistoni olemaan hyvin lähellä Martti Ahtisaaren perustaman CMI:n toimistoa. Ahtisaari kutsui minut pian toimistoonsa ja antoi paljon tukea ja neuvoja. Kun minusta sitten tuli suurlähettiläs vuonna 2015, hän opasti, kehen Suomessa kannatti ja piti ottaa yhteyttä. Kaiken kaikkiaan hän neuvoi, miten Suomessa tuli toimia.”

Bonny Haufiku kertoo, että usein kun namibialaisia delegaatioita tuli Suomeen, Ahtisaari kutsui heidät CMI:n toimistoon ja joskus hän vieraili myös Namibian suurlähetystössä. Joskus Ahtisaari myös puhui suurlähetystön järjestämässä Namibia-päivän tilaisuudessa. ”Ehkäpä suurlähetystömme sai Martti Ahtisaarelta hieman erityiskohtelua”, Haufiku sanoo.

Martti Ahtisaari namibalaisten muistoissa

Namibian mediat ja poliitikot ovat myös muistaneet laajasti "Namibian itsenäisyyden kätilöksi" kutsuttua Ahtisaarta.

Kuvat: **Suomen Namibian suurlähetystö**

Namibialaisten sanomalehtien The Namibian ja New Era etusivut 17.10.2023

Namibian varapresidentti Ahtisaaresta: ”Hän oli namibialainen”

Varapresidentti Nangolo Mbumba tunsi Ahtisaaren jo Namibian itsenäisyysprosessin aikaan 1980-luvulla.

Heikki Aittokoski HS.fi. 16.10. 2023. Uudelleenjulkaisu kirjoittajan luvalla.

”Hänen suomalainen sisunsa ja tyyni mielensä auttoi meitä varmistamaan, että saavutimme itsenäisyyden vaikeuksien kautta.”

Näin kommentoi Namibian varapresidentti Nangolo Mbumba presidentti Martti Ahtisaaren merkitystä. Ahtisaari oli YK:n erityisedustajana keskeisessä roolissa, kun Namibia vuonna 1990 itsenäistyi Etelä-Afrikasta.

”Ajat olivat vaikeita, ja hän osoittautui huippudiplomaatiksi”, sanoo Mbumba, 82, puhelimitse Namibian pääkaupungista Windhoekista.

Mbumba kertoo tunteneensa Ahtisaaren jo oman maanpakolaisuutensa aikana eli 1980-luvulta lähtien. Mbumba oli tuolloin aktiivisesti mukana Namibian itsenäisyysliikkeessä Swaposssa, joka nykyisin on valtapuolue.

Itsenäisyyttä edelsivät Namibian ensimmäiset parlamenttivaalit marraskuussa 1989.

”Meillä ei ollut kokemusta vaaleista”, Mbumba muistelee. ”Kukaan ei ollut kertonut meille, miten vaalien tulokset on tapana julkistaa.”

Mbumba valvoi vaaliyön Swapon vaalipäällikön, nykyisen presidentin Hage Geingobin kanssa. Miehet hermostuivat, kun ensimmäisiä tuloksia alkoi tihkua eteläisen Namibian pieniltä paikkakunnilta, jotka eivät olleet Swapon tukialuetta.

Keskellä yötä Geingob tarttui puhelimeen ja soitti Ahtisaarelle.

”Nämäkö nyt ovat vapaat ja reilut vaalit?” tämä tivasi suomalaiselta.

Mbumba kertoo Ahtisaaren tyynnytelleen Geingobia.

”Ota rauhallisesti”, Ahtisaari sanoi. ”Vaalitulos selviää kyllä.”

Varapresidentti Mbumba toteaa, että vaalikäytäntöihin liittyviä perusasioita opeteltiin vaikka keskellä yötä, koska itsenäisyys oli niin tavattoman tärkeä tavoite.

Mbumban yhteydenpito Ahtisaareen jatkui myös Namibian itsenäistymisen jälkeen. Varapresidentti kertoo vierailleensa Suomessa useita kertoja ja tavanneensa Ahtisaarta muun muassa tämän toimistolla.

Namibiassa on vallalla suuri suru, Mbumba totesi.

”Hän oli namibialainen”, Mbumba sanoi viitaten Ahtisaarelle myönnettyyn kunniakansalaisuuteen. ”Hän olisi voinut ostaa talon täältä ja asua täällä, jos olisi halunnut.”

”Levätköön hänen rohkea sielunsa ikuisessa rauhassa.”

Ondongan valtakiveä etsimässä

Teksti ja kuva: **FT Martti Eirola**

Tänään 30.6.2023 lähden Päivin kanssa Oniipasta tutkimusretkelle Itä-Ondongaan. Museoasiantuntija Kleopas Nghikefelwa lähtee oppaaksi. Teitä ei varsinaisesti ole, on vain syvät raiteet paksussa hiekassa. Pikkuautomme kulkee onneksi kevyesti hiekan päällä.

Pysähdymme ensin Omulongalla ensimmäisen kasteen muistomerkillä. Sieltä jatkamme Omandongolle, jonne suomalaiset lähetyssaarnaajat ensiksi saapuivat vuonna 1870. Paikalla on Martti Rautasen patsas, paikkakuntalaisten pystyttämä, ja melkein valmis kappeli. Lähtiessä käväisemme kuningas Shikongo shaKalulun haudalla. Hänen kutsustaan lähetyssaarnaajat aikoinaan maahan saapuivat.

Jatkamme etsimään kuningas Nembungu lyaAmatundun hautaa. Hän kuoli vuonna 1810 ja on haudattu hovinsa paikalle. Ehkä saisin sieltä lisätietoa valtakivestä, jonka kahdesta sirpalees-

Kaksi sateentekorakennelmaa kuningas Nembungun hautapaikalla. Taustalla Afrikan eebenpuu, jonka alta valtakivi löytyi

ta kirjoitan artikkelia. Sveitsiläinen tutkimusmatkailija Hans Schinz ja Martti Rautanen lohkaisivat ne kivestä vuonna 1886. Se oli niin vakava valtiorikos, että he olivat päästä hengestään. Sirpaleet päätyivät lopulta Suomen kansallismuseolle. Olin mukana, kun se palautti ne huhtikuussa Namibian kansallismuseolle presidentti Sauli Niinistön valtiovierailun yhteydessä.

Kleopas vieraspaikkakuntalaisena ei tunne hautapaikkaa, mutta onneksi löydämme matkan varrelta nuoren naisen, Soondaha Ndemwiimban, jonka kotitalo on haudan lähellä. Kuninkaan hauta, puupaaluista rakennettu keko (ompampa) näkyy pellolla, ja sen lähellä kaksi samanlaista kekoa saderituaaleja varten. Paalut hohtavat kirkkaina iltapäivän auringossa. Ondongan nykyinen kuningas Fillemon Shuumbwa Nangolo on antanut entisöidä valtakunnan kaikki hautamuistomerkit.

Soondaha ei aluksi tiedä mitään kivestä, kun sitä kysyn. Kun kysyn uudelleen ja käytän samaa nimeä emanya lyaShapapa kuin Rautanen 137 vuotta sitten, oppaalla välähtää. Hän vie meidät ison Afrikan eebenpuun alle. Siinä on pienehkö litteä kivi maassa. Kooksi mittaan noin 24 x 23 x 6 senttimetriä. Ulkonäkö vastaa Schinzin ja Rautasen päiväkirjojen kuvauksia. Näen kivessä myös kulumisen ja lohkaisun jälkiä. Paikan, ulkonäön ja nimen perusteella teen häkellyttävän johtopäätöksen: tämän kiven täytyy olla sama, josta Schinz ja Rautanen sirpaleet lohkaisivat.

Miten kivi on voinut säilyä? Syy on siinä, että valtakiveen ja ompampa kekoihin kajoaminen kuningas Nembungun hauta-alueella on ollut tabu, kielletty asia. Ulkoisesti kivestä ei näe, että se olisi mahtikivi. Ondonga ja muu ns. Ambomaa on kuitenkin kivetöntä hiekkamaata. Ehkä yhteisöt toivat kivet mukanaan, kun ne muuttivat alueelle aikoinaan pohjoisesta. Kivillä on ollut suuri rituaalinen ja valtapoliittinen merkitys.

Käymme Soondahan kotitalossa tervehtimässä 102-vuotiasta kuku Saara Shangulaa. Namibialainen historiantutkija Jeremy Silvester mainitsee eräässä artikkelissaan, että hän on kuninkaan haudan viimeisen huoltajan leski. Talosta on valvottu hautapaikkaa ja ylläpidetty saderituaaleja.

Protokollan mukaisesti Kleopas vie meidät tervehtimään myös alueen päällikköä. Hän on vanha ystävämme, kuku Selma Shejavali, mutta käymässä Windhoekissa. Hänen puolisonsa tatekulu Abisai Shejavali on paikalla. Hän opiskeli Suomessa stipendiaattina 1960-luvulla.

Palattuamme Oniipaan informoin kuninkaan neuvonantajaa Mannetjes Kambondea emokiven löytymisestä. Ehkä kivi on heillä tiedossa ollutkin. Uutta olisi, jos se ja sirpaleet pääsisivät yhteen. Kun sirpaleet luovutettiin Namibian kansallismuseolle, ne luvattiin palauttaa edelleen Ondongan yhteisölle. Odotan innolla, minkälainen tapahtuma siitä tulee. Itse olen iloinen, että valtakiven löytyminen ehti mukaan artikkeliini.

What Does it Mean to be a Hero?

Timo Korhonen
Sermon (edited) presented at the 33rd Heroes' Day commemoration, 29th of August 2023

What does it mean to be a hero? How do you know you have met a hero?

I met a hero in the summer of 1990 in Northern Namibia.

He was 72 years old at the time. How did I know he was a hero?

It was his commitment to the struggle of his people. To his fellow human beings.

He was Eliaser Tuhadeleni, better known as Kahumba Kandola.

I remember that the Bible tells about heroes. In the Bible the word “hero” is mentioned 38 times. All of them in the Old Testament. There are sentences like these in the Psalms:

– Strap your sword to your waist, hero, put on power and glory.

or

– I have chosen a youth from among the people, I have put a crown on the head of a hero.

But the hero whom I met was not clothed in power and glory. He was a humble man of the people, living in Omanyoshe village in the northernmost part of Namibia.

After 33 years I remember very well his modest being, his essence.

Kahumba did not make a fuss about himself.

I met Kahumba when shooting a documentary film about the friendship of three men: Tate Raimo Holopainen, Chief of Staff Jonathan Shoombe, and Kahumba Kandola.

I still remember Kahumba's story. He was born in 1918. I remember that, as it was the same year my father was born.

Already at the age of 25, in 1943, Kahumba got involved in political activities. He was organizing one of the first miners' strikes, near Omaruru.

Kahumba was married in 1948. Already a year later he left his wife and went to work as a contract worker in Johannesburg and Cape Town. Apartheid had just been established by law in South Africa, which caused much debate. Kahumba also got involved in politics there. The political activities led to a mass deportation of Namibian contract workers from Cape Town. Kahumba was one of those who was deported from the city.

The gospel understood as the liberation of people

He returned to Ovamboland in 1953 and – , as tate Raimo Holopainen said with a smile on his face – began to preach the gospel. He led music in a congregation. But the gospel he was preaching was not the traditional gospel, but gospel understood as the liberation of people.

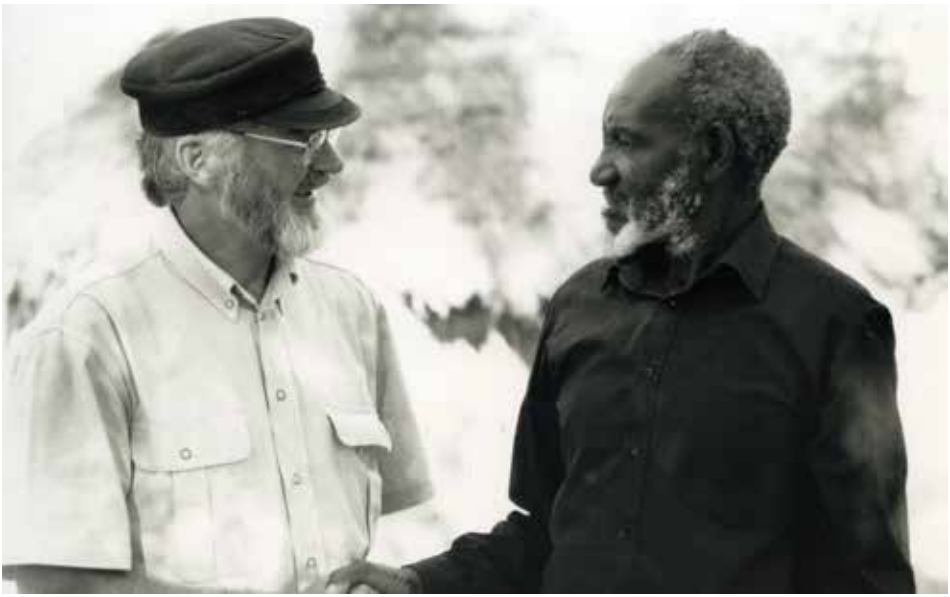
Immediately in 1953, Kahumba and his comrades began to talk one to one with teachers, nurses and even kings. Soon he became one of the leaders of the Ovamboland People's Organization (OPO) and held meetings with local people. These were known as "Kahumba's rallies." He used these meetings to mobilize and educate people about colonial resistance.

Kahumba used almost biblical words as he described their mission to our camera: "Our purpose was to join forces and remove the foreign rule from the land as an old tree is uprooted and thrown into the sea."

In 1965, the first six armed fighters gathered at Kahumba's house. They trained several months close to his house, but when the king of the area heard about the matter, they moved to Ongulumbashe. There, war broke out with South African troops on the 26th of August 1966.

Most of the men were captured. Kahumba managed to escape. He was hiding about one year in Jonathan Shoombe's and Erastus Shamena's houses.

From Left to right: Raimo Holopainen and Kahumba Kandola.

Finally Kahumba was caught in the spring of 1967 and taken to prison in Pretoria. He then became Accused Number 1 in the trial, which was titled: The State against Kahumba and 36 Others. There Kahumba and 29 other Namibians were sentenced to Robben Island. He was one of those who received a life sentence.

When Kahumba spoke at his trial just before being sentenced to a life term on Robben Island he addressed the court saying: "David defeated Goliath because he had right on his side, and we Namibians have faith that we, too, have right on our side."

Interestingly, this pious man did not say God was on David's side. He did not say God sided with Namibians. He said: David had right on his side, and so did Namibians. On their side was what is right.

"We had made our choice"

The way in which Kahumba told about the life sentence to us was memorable. There was almost no emotion in his words. Only commitment to the greater cause. He said:

– Hearing the verdict didn't feel heavy. After all, we had made our choice.

– So, we were sent to Robben Island Prison.

Kahumba spent 18 years in Robben Island. Half of a normal man's working years.

He told us also about the imprisonment in an unadorned manner.

– We were not complaining. The only thing we were complaining was that we had to be in prison in South Africa. We wanted to be in Namibia even though in prison for life. We also mourned what would happen if we died in South Africa. We wanted our bodies to be buried in Namibia.

Eventually, after 18 years he was released in 1985, when he was 67 years old. Once again, it is the commitment to his people which we can hear in his words. That is how he told it:

– When we were informed that we would be liberated, we immediately understood that the struggle would continue. They wanted to take us home, but we refused. We wanted to cross the border to Angola.

– When we got out of prison, there were lots of people, there were cars, flags and women singing with joy. We were shocked because we didn't know that the liberation movement was so strong. We were prepared to start all over again.

Kahumba Kandola's legacy

What does it mean to be a hero? How do you know you have met a hero?

On the 26th of August 1990 we were present in Ongulumbashe for our documentary film shoot. There were thousands of people. Young people had climbed up the trees to see better, people were singing. Most veterans stood in straight lines. But one man was sitting a bit aside, he was Kahumba Kandola, then 72 years old.

The presenter called him by his

name, and he climbed the stairs to the podium. People were singing: "Don't get tired, don’t get tired Kahumba, you don't have to be afraid anymore." Then President Sam Nujoma pinned a medal of honour on his chest and gave him a warm hug.

"Don't get tired, don’t get tired, you don't have to be afraid anymore."

Kahumba passed away in 1997. Kahumba's life leaves us the question: what does today’s world challenge us to do?

How can we act to resolve today's conflicts, like the war in Ukraine?

When comes the day when people in Ukraine, Syria, Yemen or Sudan don't have to be afraid anymore? What happens if we get tired to act?

Participants in the Heroes' Day Commemoration event held in Helsinki on 29th of August 2023. Photo: Namibian Embassy in Helsinki.

Suomi-Namibia-Seura

Tule mukaan ystävyysseuramme 50-vuotisjuhlatyöryhmään!

Suomi-Namibia-Seura ry on perustettu 29.11.1974 ja rekisteröity 17.2.1975 eli täytämme pian 50 vuotta.

Kun täytimme 20 vuotta, juhlan teemana oli ”Suomi-Namibia-Seuran tie Solidaarisuusliikkeestä Ystävyys-seuraksi!”. Mikä olisi hyvä teema 50-vuotisjuhliin? Entä millaisia tapahtumia haluaisit olla mukana toteuttamassa juhlavuoden kunniaksi? Tule mukaan suunnittelemaan - osallistua voit haluamallasi tavalla ja joustavasti oman aikataulusi mukaan. Mukana olemalla voit vaikuttaa ja olla luomassa uutta – esimerkiksi keväällä 2022 järjes-tetty Namibialaisen elokuvan festivaali syntyi Namibia 30v-juhlavuosityöryhmän ideasta ja se toteutettiin monen seuramme jäsenen ja muiden vapaaehtoisten yhteistyöl-lä!

Juhlavuosiytöryhmä kokoontuu loppusyksystä tai alkuvuodesta 2024 Helsingissä, voit tulla mukaan paikan päälle tai etäyhteyden kautta. Ilmoittaudu mukaan lähet-tämällä sähköpostia seuran puheenjohtajalle Seppo Kalliokoskelle: seppo.kalliokoski@icenet.fi.

Jäsen-maksu 2023:

Hei!

Vuoden 2022 jäsenmaksujakin puuttuu vielä! Tarkastatko tiliotteeltasi onko suorituksesi vielä lähtemättä. Voit maksaa molemmat kerralla.

Kiitos maksaneille!

Jäsenmaksu 20€/vuosi, opiskelijat 10€/vuosi

Jos/kun osoitteesi muuttuu, niin voitko ystävällisesti kertoa vanhan ja uuden osoitteesi sähköpostilla: seppo.kalliokoski@icenet.fi

TILISIIRTO. GIREERING

Saajan tilinumero
Mottagarens kontonummer
IBAN
FI48 8000 1970 1254 81
BIC

Saaja
Mottagare
SUOMI-NAMIBIA-SEURA

Maksajan nimi ja osoite
Betalarens namn och adress

JÄSENMAKSU 2023
Eräpäivä 31.1.2023

Jos maksat muulta kuin omalta tililtäsi, merkitse viestikenttään oma nimesi.

Allekirjoitus
Underskrift

Viitenumero
31697

Eräpäivä
31.1.2023

Euro
20,00 €

Tilitä nro
Från konto nr

Maksu välitetään saajalle maksujenvälityksen ehtojen mukaisesti ja vain maksajan ilmoittaman tilinumeron perusteella.

Lähettäjä:
Suomi-Namibia-Seura
Rauhanasema
Veturitori
00520 HKI

Liity jäseneksi !

Olisiko ystäväpiirissäsi ketään Namibiasta kiinnostunutta, jota voisit myös pyytää mukaan?

Jäsenmaksu vain 20€ /vuosi
Ilmoita osoitteesi sähköpostilla
seppo.kalliokoski@icenet.fi
tai puhelimitse
040 774 3504
(Seppo Kalliokoski)

Kuva: Salvatore Gebbia, Pexels